STAMHOUDERTJE

DOOR J.C. NACHENIUS

PRENTEN VAN W.J. LEFFEF

VAN SIBBE, RAS EN
VOLKSGEMEENSCHAP

Stamhoudertje

VERTELD DOOR

J. C. Nachenius

VERLUCHT DOOR

W. J. Leffef

OORSPRONKELIJK UITGEGEVEN DOOR UITGEVERIJ „HAMER" - AMSTERDAM 1943

Het Leven staat gespannen
tusschen geboorte en dood –
Als een breede stroom
in steeds nieuw herboren worden
en steeds weer sterven,
zo golft het door de oneindige tijden,
en elk onzer is een spanne tijds
in het eeuwig worden en vergaan.
Het is de eeuwige wet,
de heilige Orde
der Schepping.

Index

Bij de geboorte van de stamhouder	5
Over onze eeuwenoude stamboom	8
Zijn voorouders waren boeren	10
Hij wordt gezond naar lichaam en ziel	13
Is het stamhoudertje wel van zuiver ras?	15
Het onsterfelijk bloed	17
Veredelen	20
De ondergang van het avondland	22
Onsterfelijk Noordland	24
Het stamhoudertje gaat stamhouder worden	26
Het huwelijk: een particuliere aangelegenheid?	29
De geboortewedloop	31
Wordt erfgezond!	34
Nu komt de aap uit de mouw	37
Het Kompas	40

nationaalsocialistische
NaSoBi
bibliotheek

Bij de geboorte van de stamhouder

Wat een gezonde jongen! zegt de buurvrouw, terwijl ze om de hoek van de deur gluurt en de kraaiende, spartelende stamhouder van de buurman in het zonlicht ziet liggen. Voorwaar, een goed begin, een veelbelovend kind, denkt de moeder. Wat zal er van hem worden? Niemand weet het. Of toch wel?
Hoe wonderlijk is de ontwikkeling van zo'n kind! Hoe nietig was het begin, hoeveel stadia moest het doorlopen voordat het het daglicht kon zien. Daar staan we zelden voldoende bij stil. In het prille begin had het kind-in-wording nog geen organen; het bestond slechts uit een klompje cellen, dat zich voedde en groeide. Volgens een vast plan doorliep het vanzelf de opeenvolgende stadia: tot de vorming van de spijsverteringsorganen, de ademhaling, het hart, het zenuwstelsel en de zintuigen. Maar al deze organen lagen nog werkloos te wachten: de longen hadden nog nooit lucht ingeademd, het bloed nog nooit zelf zuurstof vervoerd, het spijsverteringssysteem nog nooit voedsel verwerkt. En toch — een onzichtbaar bouwplan lijkt alles te sturen. Want zie: het kind wordt geboren, het ademt, en het ingewikkelde mechanisme van het lichaam begint zonder haperingen te werken. Een wonderbaarlijk, samenhangend geheel, veel complexer dan welke machine ook, en toch perfect functionerend.

Het meest wonderlijke is: het werd niet gebouwd zoals een ingenieur een machine maakt — het bouwde zichzelf! Denk aan een eikel die je in de grond stopt. Daarin zit geen miniatuur-eikje met takken, blaadjes en wortels. Alles moet zich nog vormen, uit enkele cellen. De eikel bevat voedsel voor de kiem, en volgens een onzichtbaar plan groeit hij uit tot een grote eik — niet tot een beuk, niet tot een linde. Van meet af aan was in de eikel dat bouwplan aanwezig.

Laten we terugkeren naar de spartelende stamhouder. Zal hij een ijverig mens worden, of lui? Een moedig man, of een terughoudende? Of misschien zelfs een lafaard? Zoals hij aanvankelijk nog geen organen had, kon hij ook nog niet voelen of denken; hij had immers nog geen zenuwstelsel, geen hersenen. Net zoals de eikel nog geen organen had om zich uit lucht en aarde te voeden.
Het is goed om stil te staan bij dit wonder van het leven. De wetenschap kan ons veel vertellen over de ontwikkelingsstadia, maar het grote mysterie van leven — van plant, dier en mens — kan zij niet verklaren. Dat is ook niet haar taak. Zij laat ons slechts steeds dieper in het wonder zelf kijken.

We spraken van een onzichtbaar bouwplan. Volgens dat plan ontstonden de organen, één voor één, en groeide ook het geestelijke aspect. Stel je voor: ook de hogere vermogens van dit kraaiende kind — het zedelijk bewustzijn, de dorst naar kennis, het godsvertrouwen — zullen op hun tijd tot bloei komen. Net als de organen die er aanvankelijk niet waren, maar waarvan de aanleg al in het begin besloten lag.

Aanleg — een groot woord. Wat is aanleg? Een ongrijpbaar „iets”, onzichtbaar, maar tastbaar in zijn uitwerkingen. Want uit een eikel groeit altijd een eik, nooit een kastanje. Evenzo groeit uit deze jonge stamhouder, geboren uit gezonde ouders uit de Lage Landen, weer zo’n "laaglander" — en geen Chinees of Afrikaan. Zijn aanleg kreeg hij van zijn ouders, die het op hun beurt erfden van hun ouders. En hij zal die aanleg verder doorgeven — als hij stamhouder wordt. Hoe je het ook noemt — aanleg, bouwplan — het is er. Misschien zeg je: dat wist ik allang. Natuurlijk. Maar heb je er ooit in dit verband zo over nagedacht? Deze omweg opent het zicht op begrippen als volksgemeenschap en ras.

Een eik heeft andere levensvoorwaarden nodig dan een populier, omdat zijn aanleg anders is. Zo heeft een noorderling andere behoeften dan een zuiderling, omdat zijn geërfde aanleg anders is.

Er was een tijd waarin er op aarde nog geen eiken bestonden; vermoedelijk ontstond de soort ooit in Zuidoost-Europa. Toen de aarde zich ontwikkelde, ontstonden ook de eerste eiken in hun specifieke gebied. Sindsdien is de eik gebonden aan een bepaald klimaat: niet te warm, niet te koud, niet te nat, niet te droog. En ons stamhoudertje? Ook hij, als kind van het noorden, is gebonden aan zijn gebied. Natuurlijk, hij kan in de tropen overleven, maar zijn kansen verminderen, en zijn geslacht zal daar vroeg of laat uitsterven.

Waarom? Omdat zijn ras ooit gevormd werd in Noord- en Midden-Europa — waar zijn wortels liggen, waar hij werkelijk thuis is. Daar, in die oude kernlanden waar het bloed en de bodem nog verbonden zijn, heeft hij een toekomst zoals nergens anders.

Over onze eeuwenoude stamboom

Als we allemaal van Adam en Eva zouden afstammen, zouden we in zekere zin allemaal familie zijn. Toch voelen we ons in de praktijk weinig verwant met, bijvoorbeeld, een dwergmens uit Centraal-Afrika. „Verwant" voelen we ons vooral met mensen die op ons lijken – de mensen die hier in Europa leven, vooral in het noorden en westen. Wij noorderlingen ervaren een natuurlijke verbondenheid met elkaar, meer dan met zuiderlingen of oosterlingen. En dat is niet vreemd: we hebben gemeenschappelijke voorouders, die ook noorderlingen waren. Maar waar kwamen die vandaan? Kwamen ze uit het zuiden of oosten, of woonden zij altijd al in het noorden?

Daar dribbelt het stamhoudertje door de huiskamer, recht naar grootmoeders stoel. Hij wil nog eens dat sprookje horen, dat grootmoeder ooit van háár grootmoeder leerde, en die weer van de hare – een keten die zich ver terugstrekt in de tijd. Onze grootmoeder is al zestig jaar oud, maar ze vertelt het sprookje nog precies zoals toen ze zelf een kind was, zo oud als ons stamhoudertje nu. Kinderen dulden immers geen veranderingen in sprookjes die ze goed kennen! Zo wordt het sprookje van generatie op generatie doorgegeven. Grote sprongen – gemiddeld zestig jaar per stap – maar zolang er stamhouders zijn, sterft het sprookje niet uit.

Maak dertig van zulke sprongen terug in de tijd, en waar komen we uit? In de middeleeuwen, ten tijde van de kerstening van onze landen. Nog dertig sprongen verder, en we zijn bij de overgang van de steentijd naar de bronstijd, toen de mens begon brons te gebruiken voor gereedschappen, sieraden en wapens – althans hier in het noorden. Begrijp je nu hoe het mogelijk is dat sprookjes echo's bewaren van oeroude tijden? In sprookjes leeft een oude mythologie voort: beelden en voorstellingen over hemel, aarde en heilige zaken. Maar daar willen we nu niet verder op ingaan.

Wat we wél willen benadrukken: net zoals het sprookje zijn oorsprong vindt in een verre oudheid, zo vindt ook de stamboom van ons stamhoudertje daar zijn wortels. Ook al denkt zijn moeder daar niet aan als ze hem liefdevol bekijkt, het kleine blonde en blanke kereltje zal opgroeien tot een echte man van het noorden. Niet omdat zijn wieg hier stond – zelfs als hij geboren was in Palestina of Congo, zou hij dezelfde

noorderling zijn geworden – maar omdat de wiegen van zijn voorouders hier stonden, eeuwenlang, veel langer dan de zestig sprongen die het sprookje overspant.

Hoe lang precies? Dat doet er minder toe. We moeten afleren ons te vergapen aan onvoorstelbare getallen. Belangrijker is dat zijn voorouders al in de steentijd in deze streken leefden, toen mensen nog geen brons, laat staan ijzer kenden, en het klimaat drastisch anders was dan nu. Het noorden van ons land, boven de grote rivieren, was destijds bedekt onder een enorme gletsjer, die zich uitstrekte tot aan de bergruggen van Scandinavië. In die ijstijd was het noorden onbewoonbaar. Maar langzaam trok het ijs zich terug, en groepjes mensen, jagers die in de warmere streken van Europa leefden, trokken het ontgletsjerde land binnen, op de voet van het wild – vooral het rendier.

Hoe zagen die eerste noorderlingen eruit? Hoewel we slechts enkele overblijfselen hebben – schedels, botfragmenten, zelden complete skeletten – weten we dat ze geen „aapmensen" waren en ook geen negers. Zij waren mensen die in uiterlijk niet veel zouden afwijken van mensen die we vandaag op straat zouden kunnen tegenkomen. Toen nog geen echt „ras", stonden deze mensen wel dichter bij elkaar dan bijvoorbeeld een Japanner bij ons. In de eeuwen die volgden, groeiden zij uit tot een ras, doordat de harde omstandigheden, het klimaat en de omgeving als een zeef werkten: wie zich niet kon aanpassen, verdween; wie zich kon aanpassen, werd bevorderd in voortplanting.

Deze natuurlijke selectie bracht eenheid in het mensentype en deed het ras ontstaan. Dankzij archeologische vondsten kunnen we dit proces volgen – en hoe meer er gevonden wordt, hoe duidelijker het wordt. Je wist waarschijnlijk al dat ons stamhoudertje zijn aanleg van zijn ouders kreeg, en zij weer van de hunne. Maar misschien wist je niet waar deze keten begon. Het absolute begin kent niemand, maar het begin van dit „ras" – gevormd in de steentijd in Noord- en Midden-Europa – is ons bekend. Daarom noemen we het terecht het Noordras.

Wil je nog verder terugkijken? Dan wordt het beeld vaag, en tasten we steeds meer in het duister. Voor nu is dit genoeg: dit Noordras ontstond, groeide en paste zich hier aan. Bloed en bodem werden één, en dat zijn ze nog steeds, tot op ons stamhoudertje vandaag. Wat een indrukwekkende stamboom! Ook al staat hij niet op papier, met namen en jaartallen, hij is er. We zien het aan zijn ouders, aan zijn grootouders, en we zien het aan het jochie zelf. En als hij stamhouder wordt, zullen we het zien aan zijn kinderen.

Maar dan – laten we het maar ronduit zeggen – moet hij niet trouwen met een negerin. En laten we nu maar even niet spreken over huwelijken met joden. Tot slot: in die oude tijden gebeurde er iets opmerkelijks. De jagende mensengroepen werden boeren. Niet overal in Europa, maar bij het Noordras vond deze overgang wél plaats. Daarmee ontstond een geheel nieuwe cultuur – uniek in de wereld.

Zijn voorouders waren boeren

Het stamhoudertje werd geboren in een provinciestadje in Oost-Nederland. Zijn vader was timmerman, net als zijn grootvader. Hij hield een paar koeien en wat kippen, had een stuk aardappelland, een moestuin en enkele fruitbomen achter het huis, maar hij was geen boer. Enkele generaties terug woonden zij nog op een boerenplaatsje, en ergens hadden ze nog familie die het boerenbedrijf voortzette, evenals een schoolmeester en zelfs een dominee. Zo stamde ons stamhoudertje van boeren af, maar dat bedoelen we nu niet. Met deze titel willen we veel meer zeggen. Eens, in de diepte der tijden, duizenden jaren geleden, leefde zijn voorgeslacht hier al, niet in dat provinciestadje, maar ergens in Noordwest-Europa. Nog verder terug zwierven zij als jagers door Noord-Europa, tot aan de rand van de ijsmassa’s die toen het noorden bedekten en als een grote kap het Alpengebied en het voorland overkoepelden. „In de natuurstaat”, zoals men dat noemt. In zekere zin is dat zo: de mens zoekt en jaagt zijn voedsel waar hij het vindt, net als dieren. Hij maakt misschien een wintervoorraad, ook zoals dieren. Kortom, hij verkeert in wat de wetenschap het „verzamelstadium” noemt. In die eeuwen werd die mens gevormd, uitgezeefd door klimaat en omgeving, werd een eenheid, een ras. Toen vond een overgang plaats van het verzamelstadium naar het boerendom. Dat is snel gezegd, maar stel het je eens voor.

De trekkende jager vangt en doodt. Hij zoekt vruchten en eet ze, plundert wilde bijennesten en raapt eieren waar hij ze vindt. Kortom: hij oogst zonder te zaaien. Het komt geen moment in hem op om iets voor later opzij te zetten; de natuur geeft hem voedsel, zoals zij dat aan wilde dieren geeft. Hij verzamelt, trekt achter het wild aan om het te doden, hoe meer hoe beter, en bekommert zich niet om de dag van morgen.

Toen kwam een omwenteling, de grootste die dit ras in duizenden jaren van zijn bestaan heeft meegemaakt, groter dan de uitvinding van de boekdrukkunst of het buskruit: de mens ging zich bekommeren om de dag van morgen. Een wonderbaarlijke gave ontlook, een ongehoorde ommekeer voltrok zich. Het moeten geniale geesten zijn geweest, zij die voor het eerst zaaiden om te oogsten, die voor het eerst planten en dieren veredelden. In de overgang van de middensteentijd naar de jongsteentijd vond deze omwenteling plaats. Het was niet slechts een verandering in levenswijze, het was veel meer: een omwenteling in het geestelijk leven.

Misschien lach je en denk je dat we aan het fantaseren zijn. Toch niet! Is sierkunst niet een uiting van geestelijk leven? Zie hoe deze kunst, die ons bewaard is gebleven, een geheel nieuw leven begint, direct herkenbare nieuwe vormen krijgt. Van natuurnabootsend wordt de sierkunst strak, geometrisch, en ontwikkelt zij zich in ritmische groei door de eeuwen heen, tot aan de middeleeuwen, wanneer invloeden uit het zuiden de overhand krijgen – wel vijfduizend jaar lang.

Deze omwenteling voltrok zich niet overal in Europa; allerminst. In Oost- en Zuid-Europa vinden we een voortzetting van het oude, terwijl alleen in Noord- en Midden-Europa dit nieuwe ontstond: deze cultuur van het Noordras, deze boerencultuur. Nu doodt de mens niet alleen meer, hij fokt, verzorgt, helpt door de winter heen. Nu plukt hij niet alleen, maar veredelt en zaait, bewerkt de grond en verzamelt ervaring op een gebied waar vóór hem geen ervaring bestond. Hij begon de natuur te regelen in plaats van te volgen, te binden in plaats van gebonden te zijn. Voel je hoe diepgaand deze omwenteling was, hoe de mens totaal anders tegenover de natuur kwam te staan? Het was deze geesteshouding waaruit later de moderne natuurwetenschap zou ontstaan, als schepping van datzelfde Noordras. Ook zijn religie moet in die omwenteling geboren zijn, de wijze waarop hij het goddelijke in de scheppingsorde zag. Maar daarover een andere keer.

Alleen dit: het heilige haardvuur werd het middelpunt van het leven, het huwelijk kreeg de vorm die het bij ons nog heeft (of zou moeten hebben!), kortom, de grondslagen van onze cultuur werden gelegd – ook de geestelijke. Er leven nog mensen op aarde die in het verzamelstadium verkeren; er zijn ook boerenculturen onder andere rassen, bijvoorbeeld in China; en er zijn nomadenvolken. Zij staan totaal anders tegenover de natuur en het leven; God is voor hen een ander begrip, en zij passen niet in ons landschap: het noorden van Europa.

Zo kunnen we zeggen dat onze Noord-Europese cultuur met deze omwenteling begon, net zoals het mensdom van dit Europa, het Noordras, daar en in die tijd werd gevormd en ontstaan. Toen bouwde het zijn eerste huizen, bakte het zijn eerste aardewerk, bebouwde het voor het eerst de bodem, hoedde het zijn eerste vee. Dit alles kwam niet ergens uit het zuiden of oosten; het werd hier geboren.

Stel het je nog eens voor: niet langer trekt de horde van jachtgebied naar jachtgebied, maar zij vestigen zich, bouwen hun huizen, bewerken hun akkers (zoals wij nog steeds zeggen), omheinen en sluiten hun land af tegen de wildernis daarbuiten. Weldra bouwen zij ook rustplaatsen voor hun doden: monumenten van grote zwerfblokken, grafkamers waarin rijkversierde urnen worden bijgezet.

Boerenrecht, boerensamenleving, gebonden in sibben, vormt zich; steeds verder ontplooit deze cultuur zich, ontstaan grotere gemeenschappen. Dan komt het brons en brengt een nieuwe tijd; later het ijzer, en nog meer verandert het leven: de ruimte wordt te klein, het klimaat verslechtert, en de trek begint. Maar niet als trekkende jagers, nog minder als nomaden. Zij trekken als boeren met hun vee, hun zaaizaad, hun gereedschap, en brengen hun cultuur naar de landen van het zuiden. De kern bleef in het noorden.

En weer kijken we naar de kleine stamhouder, de zoon van de timmerman. Zijn voorouders waren boeren, zoals al onze voorouders dat waren en zoals wij in het diepst van ons wezen allemaal zijn: zonen van Noordland.

Noot: "Sibbe" is de benaming voor familie in zeer ruime zin. In onze streektalen is het woord nog in gebruik. In de Germaanse oudheid speelde de sibbe een allesbeheersende rol in de samenleving.

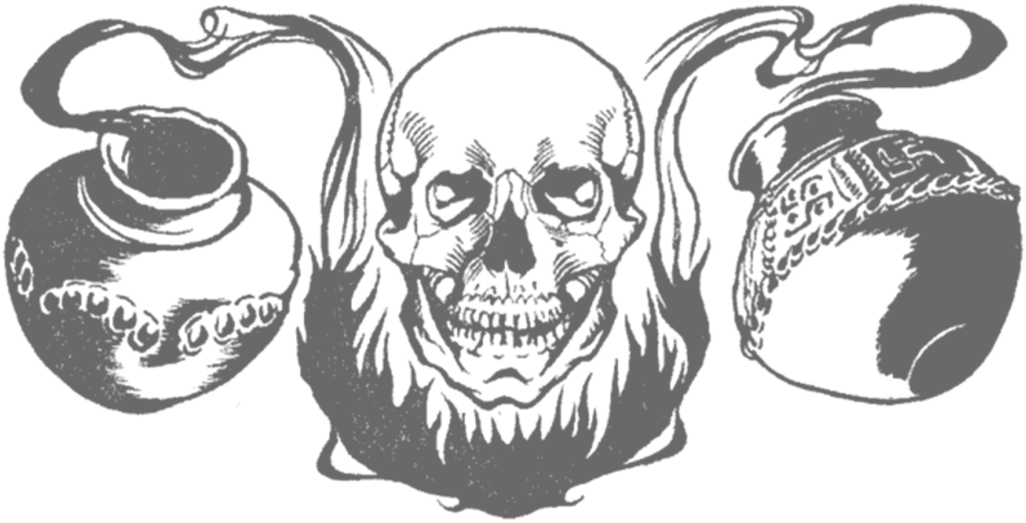

Hij wordt gezond naar lichaam en ziel

Er werd in onze dagen een stamhoudertje geboren. We staan aan zijn wieg en wensen hem gezondheid toe, „naar lichaam en ziel”, zoals dat heet. Eerder stonden we al aan zijn wieg en spraken over zijn verre voorgeslacht, zijn stamboom die teruggaat tot in de steentijd, duizenden jaren geleden, ook al staat die niet op papier. In die oude tijden spraken mensen nog niet van een „ziel” als iets afzonderlijks. Een mens was gezond en begaafd, of hij was het niet; hij was een waardevol lid van zijn sibbe, of niet. We zien dat nog in de late heidense tijd hier in Noord-Europa, rond het jaar 800 bijvoorbeeld. Sommigen werden bekend om hun kundigheid als scheepsbouwer, hun ingenieurstalent zouden we zeggen; anderen om hun mensenkennis, weer anderen om hun dichtkunst, kracht, behendigheid of moed. Maar altijd waren zij „gezond naar lichaam en ziel”, als complete mens. Onze voorouders wisten zeer goed dat zij dit alles erfden van hun voorgeslacht, dat deze aanleg als het ware eigendom van de sibbe was, meer nog dan bezit aan goederen.

Maar dan komen de theologen en leren ons dat de ziel iets heel anders is, dat de ziel niet het erfdeel van onze voorouders is, maar dat zij bij het ontstaan van elke mens nieuw door God „uit het niets” wordt geschapen en dus niet onderworpen is aan de wetten van erfelijkheid. Laten we die ziel even buiten beschouwing laten en het over de geest hebben, want die bedoelen we eigenlijk als we zeggen: „gezond naar lichaam en ziel”.

Hoezeer horen die twee samen – lichaam en geest – zozeer dat het ons opvalt als de verhouding sterk uit balans is. Daar gaat een sterke, flinke, goed gebouwde kerel met een „prettig” gezicht, en we denken zonder meer dat hij karakter heeft, dat hij niet alleen fysiek flink is. Als dat niet klopt, zien we dat bij nader inzien ook wel aan zijn uiterlijk, zijn houding, vooral zijn uitdrukking. Onbewust beoordelen we iedereen die we ontmoeten naar zijn uiterlijk, zijn bewegingen, zijn stem, zijn blik. Want ook die zijn „uiterlijk”, ook lichaam, niets anders dan spierbewegingen. En toch is het meer, want de geest, het karakter, gebruikt die spieren, drukt zich erin uit. Niet alleen de gemoedstoestand, zoals blijdschap, drukken we uit in dat lichaam, dat uiterlijk; ook onze houding tegenover het leven.

Heb je wel eens een Pinda-mannetje zien lachen? Hij lacht anders dan wij; zijn lach zegt ons zo weinig, want achter die lach zit een andere geest, een geest die ons vreemd is. Zijn lach en zijn geest horen bij elkaar en worden door zijn rasgenoten begrepen, zoals wij die van onze rasgenoten begrijpen.

Wat is nu het ideaal? Hoe zouden we onze stamhouder van ons geslacht willen zien, hoe zouden we onze sibbe wensen? Toch zeker gezond naar lichaam en geest, beide in harmonie, op elkaar afgestemd, één geheel. Dat laatste is eigenlijk het ideaal: één geheel. Daarom gebruiken we woorden om dat ideaal uit te drukken die zowel op lichaam als geest van toepassing zijn, of liever nog: die de eenheid van lichaam en geest bedoelen. We zeggen „fier" en doelen op die eenheid, denken niet aan een miezerig kereltje met een fiere inborst. We zeggen „edel" en denken niet alleen aan geestelijke adel. We zeggen „oprecht" en zien in onze verbeelding de oprechte rechtop staan. We spreken van „gezonde Hollandse jongens" en bedoelen geen suffe types, en kijken naar een „knappe meid", maar dat is geen modepop met een leeg hoofd. In al die uitdrukkingen vatten we lichaam en geest nog samen als een eenheid.

Zo leeft die eenheid ook in ons, zoals die leefde bij onze verre voorouders. Maar een decadente tijd heeft die eenheid verscheurd, zocht als het ware naar geest zonder lichaam en aanbad het lichaam zonder geest. Dat is decadent en tegennatuurlijk, want de natuur weeft lichaam en geest op hetzelfde stramien. Denk nog eens aan het gezonde stamhoudertje in de wieg. Gegroeid uit enkele cellen, aanvankelijk zonder organen, zonder geest, zonder bewustzijn, werd het dit kleine mensenkind. Maar zijn groei is nog lang niet voltooid. Hij is nog „onschuldig", zoals we dat noemen, nog niet ontwaakt tot volledig bewustzijn, zijn geweten is nog niet tot ontplooiing gekomen, hij is nog bezig zichzelf verder te bouwen, letterlijk, uit de aanleg die hij meekreeg van zijn voorgeslacht. Je mag het ook „groeien" noemen, als je maar beseft hoe wonderlijk dat is en hoe lichaam en geest tegelijk groeien uit dat allerkleinste begin, waarin geen geest te bekennen is, net zomin als zintuigen, hersenen of welke organen ook. Maar ze kwamen, elk op hun tijd en plaats, en bouwden het complexe organisme dat de mens is: een eenheid.

Er zijn mensenrassen die ver van ons af staan; hun lichaam is anders, hun geest is anders. Toch vormen zij niet minder een eenheid, een harmonisch geheel, aangepast aan hun klimaat en omgeving, net zoals wij. En nu de „ziel" van de theologen, die niet aan het ras gebonden zou zijn, die niet in aanleg aanwezig is vanaf het begin, niet geërfd van het voorgeslacht, maar nieuw geschapen. De erfelijkheidsleer en de wetenschap van het leven kunnen niets met deze ziel. Het is een theologisch begrip, maar als we aannemen dat die ziel telkens wordt geschapen, zal dat toch in harmonie zijn met de lichamelijke en geestelijke aanleg, de geërfde aard, tot een edel geheel. Wie met de ziel de erfelijkheidsleer en rassenkunde wil bestrijden, gebruikt een ondeugdelijk wapen. Als God de ziel bij elke mens opnieuw schept, zal Hij die scheppen in harmonie met het ras-eigene, dat Hij immers ook ooit liet ontstaan. Bij ieder ras is de aard van lichaam en geest anders, van aanleg, van stijl; dat is onze ervaring, dat zien we om ons heen. Ieder ras heeft zijn eigen „kleur", niet alleen van de huid. Zou de ziel dan kleurloos zijn, of niet in harmonie?

Kleine man in de wieg, word maar gezond, „naar lichaam en ziel"!

Is het stamhoudertje wel van zuiver ras?

Er zijn geen mensen van zuiver ras; die hele rassenleer heeft voor ons geen zin. Dat is vaak het antwoord. Of anders: „Denk je soms dat we joden in de familie hebben?” Maar zo bedoelen we het niet, en – laten we het meteen toegeven – onze vraag is niet gelukkig gesteld. Wat is zuiver ras? Ik wil geen wetenschappelijk antwoord geven, maar laten we een voorbeeld uit de dierenwereld nemen, bijvoorbeeld een kippenras met specifieke eigenschappen van vorm, kleur, vetvorming enzovoort. Bij een zuiver ras worden al die erfelijke eigenschappen van generatie op generatie doorgegeven, en we hebben moeite de ene kip van de andere te onderscheiden. Maar wist je dat, als je voor het eerst in China komt, je moeite hebt om de mensen uit elkaar te houden, en dat omgekeerd een Mongool vindt dat wij allemaal op elkaar lijken? Toch zijn wij lang niet zo gelijk als die kippen, en we weten dat onze kinderen qua uiterlijk en innerlijk flink kunnen verschillen. Zuiver ras? Nee, dat bestaat bij de mens niet. Vaak wordt eraan toegevoegd: niet meer, alsof het vroeger wel zo was. Daarin ligt de fout. We stellen ons vaag voor dat er ooit zuivere rassen waren en vergeten dat rassen ooit moeten zijn ontstaan, net zoals dat zuivere kippenras ooit is gefokt. Waar is dan de grote fokker van mensenrassen?

Daarover hebben we het al gehad. Ons stamhoudertje is een noorderling en stamt van noorderlingen, tot in een ver verleden, toen hier in Noord- en Midden-Europa uit min of meer verwante mensengroepen door de ziftende werking van de omgeving een grotere eenheid ontstond: een mensenslag, blond en slank, met een kenmerkend dunne huid, aangepast aan het klimaat. De natuur trad op als fokker: zij selecteerde. Simpel gezegd: de natuur gaf grotere bestaanskansen aan mensen met weinig kleurstof in huid, ogen en haar. Bepaalde vormen en aanleg kregen een voorsprong, vermenigvuldigden zich sterk; andere gingen ten onder.

Maar je voelt wel: dit is altijd een kwestie van meer of minder. Zo ver doorgefokt als het kippenras in het hoenderpark was dit Noordras nooit. Zo afgezonderd van andere rassen als een kippenfokker zijn fokdieren houdt, was dit Noordras ook niet in de loop van duizenden jaren. Toch werd het een ras, anders dan bijvoorbeeld de Mongolen; dat zien we zonder meer, dat weet iedereen.

Laten we het stamhoudertje nog eens bekijken. Zie zijn fijne blanke huid met doorschemerende aderen, zijn zacht golvende, teer blonde haar, dat kindergezichtje dat al de vormen van een noorderling verraadt. Zit daar ook vreemd bloed in? Dat is niet zomaar te zeggen, maar we weten wel – en elke fokker weet dit met ons – dat als het erin zit, het er ook een keer uitkomt. Niet bij hem, maar bij zijn kinderen of kleinkinderen; hij geeft het vreemde bloed door, zoals hij het ergens van een grootouder of nog verder terug heeft gekregen.

Hoe mooi zou het zijn als zijn ouders en grootouders eens alle familieportretten hadden verzameld, goed voorzien van naam en datum. Ja, daar ligt een album. We slaan het open: deftig zitten de mensen in ouderwetse kleren, wat stijfjes; of ze staan tegen een stoel met fraaie krullen; kinderen in hun zondagse kleren, jubilarissen, van alles door elkaar. Wie is dat? Ja, dat is tante die, en daar is oom die, toen hij nog ongetrouwd was, en kijk eens, daar heb je grootvader als kleine jongen. Lijkt hij niet sprekend op onze Jan?

Het stamhoudertje is slechts een schakel in een keten, de laatste in een eindeloze reeks die in de diepten der tijden verdwijnt. Eigenlijk deugt dit beeld niet: hij is geen schakel in een keten, maar een knooppunt in een reusachtig netwerk. Van alle kanten komen zijn voorouders, als we de lijnen langs de knooppunten volgen, en naast hem ontstaan nieuwe knooppunten: zijn broers en zusters. Zelf zal hij het netwerk verder knopen; hij zal een vrouw nemen en kinderen krijgen. Zal hij? En zal het zuiver ras zijn, de eigen soort, van dezelfde noorderlingen als overal op die knooppunten?

Stel je voor dat we op elk knooppunt een portret konden leggen met een korte karakter- en levensbeschrijving. Wat zou dat leven! Dan zouden we zien of het „zuiver" ras was (zuiver tussen aanhalingstekens), of daar overal mensen stonden zoals zijn vader en moeder, noorderlingen. En dan zouden we meteen weten wat voor kinderen hij zou krijgen, wanneer – en dat weegt zwaar – zijn vrouw ook zo'n afkomst had.

Je weet dat de menskunde verschillende mensenrassen omschrijft en hun erfelijke eigenschappen opsomt. Als ergens in de reeks van het voorgeslacht een voorouder van een ander type, een ander ras, staat, zal dat telkens hier en daar opduiken, onverwacht. En als dit op twee plaatsen gebeurt en die lijnen komen in een knoop samen, dan uit het vreemde zich ineens heel sterk. Maar het kan ook lang verborgen blijven en toch overerven; de erfelijkheidsleer weet hoe dat werkt.

In de meeste netwerken zitten wel vreemde knooppunten; ras is een kwestie van meer of minder, niet van absolute zuiverheid. Maar als we ons stamhoudertje bekijken, zijn ouders en het familiealbum doorbladeren, dan kunnen we wel zeggen: het is goed ras! Moge hij een goede vrouw kiezen, opdat hij waarlijk stamhouder worden mag.

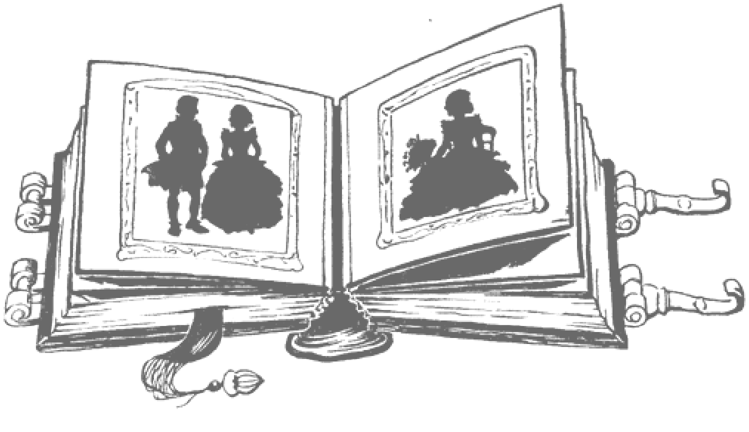

Het onsterfelijk bloed

Bloed – een wonderlijk vocht, met een ingewikkelde taak in de huishouding van ons lichaam; onontbeerlijk, symbool van het leven – maar onsterfelijk? Wanneer de mens sterft, sterft zijn bloed met hem; het leven verdwijnt eruit, het stolt. Erft de mens zijn bloed aan zijn nageslacht? Ook dat niet. Toch spreken we van edel bloed dat overerft. Zo zeggen we het, maar het is beeldspraak, net als in de titel, niet letterlijk bedoeld.Omdat we het leven zien kloppen in de bloedvaten – het „pulserende leven" –, omdat het bloed zuurstof en bouwstoffen door het lichaam voert, omdat het warm en rood is terwijl de dood koud en kleurloos is, daarom zien we in het bloed het leven. Zo is het een symbool van het leven geworden.

De eigenlijke drager van het leven is niet het bloed, maar de cel, gevuld met protoplasma. Ook planten leven, al hebben zij geen bloed. Zij zijn, net als wij, opgebouwd uit cellen met datzelfde protoplasma. Wat is zo'n cel? Het is de kleinste eenheid, de bouwsteen van al het leven: het organisme waarin dat wonderlijke, slijmerige, doorzichtige vocht zich door alle eeuwen heeft weten te behouden.

Zonder studie kunnen we het wonder van de cel niet volledig begrijpen. Toch kunnen we er iets van vatten, iets wat ons leven verrijkt en ons een blik gunt in het Wonder des Levens. Een cel heeft geen organen, en toch vinden er voortdurend stofwisselingsprocessen plaats. Een cel kan voedsel opnemen en groeien. Maar een cel wordt nooit groot. Wanneer zij zich wil uitbreiden tot een groter geheel, deelt zij zich – spontaan, volgens een eigen wetmatigheid – en ontstaan er twee zustercellen. Zo gaat het steeds door, en zo – lezer – ben jij voortgekomen uit één enkele cel, gevuld met protoplasma en bestuurd door de geërfde wet die erin besloten lag, waardoor jij een mens werd, zelfs een noorderling. Ik zei: zo ben jij gebouwd; maar dat klopt niet helemaal – jij bouwde jezelf! Weliswaar onbewust, zoals je ook nu nog onbewust beschadigingen herstelt met levend celmateriaal. Groeit een wond bij jou niet weer dicht?

Wanneer je je voortplant, versmelten twee wonderlijk gehalveerde cellen tot één nieuwe, een bevruchte eicel, die zich opnieuw opbouwt tot een nieuw mensenkind, mits het voedsel krijgt. Zo is ieder van ons een knooppunt in een groot netwerk; op elk knooppunt groeit een enkeling op. Het levende protoplasma in de cellen zet de lijn voort van individu naar individu en verbindt zo de geslachten tot een ononderbroken keten. De enkelingen sterven, maar het protoplasma draagt het leven verder van knooppunt tot knooppunt – en dat sterft niet. Daarom veroudert het leven niet, en veroudert een ras evenmin. Wat is een ras? Een netwerk waarin op alle knooppunten mensen van hetzelfde type opgroeien, bijvoorbeeld negers of mensen van het Noordras (waartoe de Germanen overwegend behoren). Wordt niet aangeknoopt aan een vreemd netwerk, dan blijft het ras zuiver. Blijft het zich voortplanten, dan kan het niet uitsterven – en daarom spreken we, in beeldspraak, van het onsterfelijk bloed.

Welke gezonde mens verlangt niet naar een stamhouder? Waarom eigenlijk? Denkt hij werkelijk dat zijn geslacht zo waardevol is dat het niet mag verdwijnen? Of is het slechts „wel aardig"? Nee, het gaat dieper. In al het leven huist de drang tot voortbestaan. Alleen wanneer het leven ziek wordt, dooft die drang uit. Ook het geestelijke behoort tot het leven, het is er een uiting van. Als het ziek en decadent wordt, kan die levensdrang verdwijnen in zelfverloochening. Daaraan kan een ras ten onder gaan – maar

is het dan „oud”? Beschaving kan op die manier ziek maken: dan worden er geen stamhouders meer geboren, en sterft het ras uit.

Daarom moeten we zeggen: een ras kan uitsterven door gebrek aan stamhouders, door rampen, of het kan worden uitgeroeid – maar dat is iets anders dan „oud worden”. Een ras kan ook op een andere manier verdwijnen: door verbastering, door „menging van het bloed”. Maar we weten inmiddels dat dit beeldspraak is, want het bloed „mengt” niet letterlijk. Wat werkelijk gebeurt, is dit: mannelijke en vrouwelijke geslachtscellen van verschillende „netwerken” – om bij dit beeld te blijven – vormen een nieuw knooppunt, en de oorspronkelijke gelijkvormigheid, de regelmaat en de harmonie van beide netwerken worden verstoord. Kleuren, vormen, aanleg – alles raakt in verwarring en mengt in allerlei combinaties. De oorspronkelijke eenheid, de voorspelbaarheid, gaan verloren, want beide netwerken waren voor een specifiek doel gevormd en zijn nu noch voor het een, noch voor het ander de best aangepaste vorm.

Dat zit zo: ieder ras is deels gevormd door het landschap, het klimaat, kortom de omgeving waarin het ontstond. Daarop werd het aangepast doordat het meest geschikte werd geselecteerd. Zo ontstond er een eenheid: een ras. In die wisselwerking ontstond de verbondenheid tussen „bloed en bodem” – ook hier gebruiken we bloed als beeldspraak. Wanneer rassen worden gekruist, wordt deze eenheid verbroken. Het mooiste dat de mens als gemeenschapswezen bezit, gaat dan verloren. Er wordt verbonden wat lichamelijk niet past, wat geestelijk geen wederzijds begrip kent.

„Het onsterfelijk bloed”! Wat klinkt dat bemoedigend in een wereld die nog maar kort geleden gebukt ging onder de gedachte van „de ondergang van het Avondland”. Moed verloren, al verloren. Maar wat helpt moed, als er geen enkele mogelijkheid meer is, als het Avondland volgens onverbiddelijke wetmatigheid afglijdt naar zijn einde? Wij weten echter beter: het ras dat de Germaanse cultuur heeft voortgebracht leeft nog. Het veroudert niet, het kán niet verouderen. Het kan alleen verdwijnen door uitsterving of verbastering – denk aan Frankrijk! Maar zolang het de moed heeft om te leven, zal het voortbestaan, zolang het nog stamhouders voortbrengt in groten getale – opdat dit bloed onsterfelijk zij.

Veredelen

Wie voelt niet iets voor veredeling? Liefst zouden we de hele mensheid veredelen! Maar als we dat zeggen, denken we aan een ideaal dat zweeft in de lucht en niet stevig op de grond staat. Want wat is dat ideaal eigenlijk? Je zult zeggen: dat is eenvoudig, iedereen weet wat edel is. En als we aan oorlog denken, denken we meteen aan wereldvrede. Maar hoe wil je bijvoorbeeld de neger veredelen? Door er zwarte Europeanen van te maken? En de Europeaan, wil je die veranderen in een vreedzame Chinees, tevreden, eerbaar, met een oude eigen cultuur? Of wil je van iedereen christenen maken? Rooms-katholiek? Of protestants? Of misschien nog beter: alle volken en rassen dooreenmengen en één wereldtaal en één wereldgodsdienst creëren?

Je kunt kiezen wat je wilt. Maar laten mensen zich zo mengen? Wil een Europeaan een Chinees worden, of andersom? Willen wij onze taal, die zich in tienduizenden jaren gevormd heeft tot drager van onze gedachten, zomaar verruilen voor een kunstmatig bedenksel? En wil de meerderheid van de wereld, die geen christen is, wel christen worden? Dat zal niet gebeuren: zij willen niet, en wij ook niet. Ja, alle mensen tot schijn-Europeanen maken, met een bepaalde vorm van christendom – en dan nog: welke van de talloze richtingen? – daarvoor is misschien enige bereidheid, maar de rest van de wereld zal dat niet willen. Denk je dat het ontwaakte Azië of Afrika daarin meegaat?

Om te veredelen moet je een ideaal hebben, een voorstelling van wat edel is, en die voorstelling verschilt sterk per ras, uiterlijk en innerlijk. Ons ideaal van edel is dat van het Noordras, of we ons daarvan nu bewust zijn of niet. Het is niet de neger of de Chinees, dat weten we maar al te goed, hoezeer we ook respect kunnen hebben voor bijvoorbeeld de Chinese cultuur. Maar het is evenmin de vurige zuiderling van ons eigen werelddeel. Zijn speelsheid, zijn hartstocht, zijn gevoel voor vorm en uiterlijk kunnen we bewonderen, maar het is niet ons ideaal – het is het zijne.

Laten we met beide benen op de grond staan en erkennen dat we die andere idealen niet eens zouden kunnen verwezenlijken, zelfs als we dat wilden. Of denk je dat jij kinderen kunt voortbrengen die tot een ander ras behoren dan jij en je vrouw? Dat weten we wel. Maar, zegt iemand, dan neem ik een zuidelijke vrouw. (Hij zal het waarschijnlijk niet echt doen, maar laten we veronderstellen van wel.) Dan krijgt hij kinderen waarin eigenschappen van beide rassen zijn gemengd. Allesbehalve echte zuiderlingen – het mediterrane ras, zoals de wetenschap het noemt – en evenmin pure vertegenwoordigers van ons Noordras. „Ja maar," zegt een ander, „dat doen fokkers toch ook? Ze kruisen om mooiere, betere rassen te creëren. Kunnen wij dat niet ook? Laten we de rassen dooreenmengen." Beste, dat doen fokkers niet zomaar. Ze kruisen weliswaar nauw verwante rassen om iets nieuws te scheppen, maar ze selecteren streng: alles wat niet voldoet aan het vooraf bepaalde ideaaltype wordt verwijderd. Bij mensen kan dat niet – en ik denk niet dat dat jouw bedoeling is. En welk ideaaltype zou je dan kiezen? Verlang je naar een Chinees, een neger, of een zuiderling? Als dat zo is, verlaat dan ons midden. Wij willen onszelf zijn, stevig geworteld op onze eigen bodem, ons bloed en onze aard voortzettend in hun beste vormen.

Maar hoe zit het dan met veredelen? Kunnen we naar ons eigen ideaal toe veredelen? Opvoeden, zul je zeggen. Zeker, we hebben een ideaal voor ogen – lichamelijk en geestelijk gezond – en richten onze opvoeding daarop. Alles in de geestelijke en lichamelijke vorming van onze jeugd is daarop gericht. En bij elk kind dat geboren wordt, beginnen we opnieuw: het zwakke versterken, het ontbrekende aanvullen,

het goede ontwikkelen en krachtiger maken. Dat is de grote, moeizame taak van elke opvoeding, steeds weer opnieuw.

We leren kinderen zwemmen en lezen, maar hoe vaak we dat ook doen, er zullen nooit kinderen geboren worden die vanzelf kunnen zwemmen of lezen. Wanneer we van veredelen spreken, bedoelen we dus iets anders. Hier keren we terug naar het beeld van de fokker. Wat de fokker doet, is niet opvoeden, maar opvoeren: de aanleg verbeteren. Je voelt onmiddellijk hoe belangrijk het zou zijn als dat ook bij mensen mogelijk was. Als we de aanleg verbeteren, krijgen opvoeders beter, waardevoller materiaal in handen. Hun taak zou daardoor niet overbodig worden, maar vruchtbaarder – en dan zouden we pas werkelijk kunnen spreken van veredelen.

Wie zou niet wensen dat zijn stamhouder een uitgelezen, edel type van ons ras zou zijn? En niet alleen zijn stamhouder, maar al zijn kinderen! Echte adel, niet op papier, maar in aanleg en houding. En niet alleen zijn kinderen, maar ook hun nakomelingen, ver in de toekomst. Er is maar één weg: de weg die onze Germaanse voorouders gingen, die alle volken met een Noordrascultuur gingen, de weg die ook alle fokkers bewandelen: breng edel bij edel, en je zult veredelen; je zult het ras naar een hoger niveau tillen.

Alleen op deze manier zullen er nakomelingen ontstaan die niet alleen van hun vaders- en moederskant, maar ook uit een lange reeks voorouders het beste van het beste in hun aanleg hebben meegekregen.

Maar dan krijgt het huwelijk een betekenis en een heiligheid die grotendeels verloren is gegaan. Dan zal ook de opbouw van de volksgemeenschap veranderen. Want dan krijgt „adel” een nieuwe – of beter: oeroude – betekenis, en zal de gemeenschap uitgelezen sibben tellen, waaruit de ideale leiders op elk gebied zullen voortkomen, tot heil van allen.

De ondergang van het avondland

Lezer, eerder stonden we al aan de wieg van een kleine stamhouder, de zoon van een timmerman, ergens in een provinciestadje in Oost-Nederland. Zijn moeder neemt hem aan de borst, en gulzig drinkt hij — zo gretig dat hij zich bijna verslikt. Rood en driftig trappelt hij van ongeduld om het kostbare voedsel binnen te krijgen, totdat hij voldaan en verzadigd in slaap wordt gelegd. Dat is zijn hele wereld: onwetend, onbewust, maar vol levensdrang. Hij is gezond, blond, blozend — puur en onschuldig aan het begin van zijn leven. Wat een wonder, die levensdrang! Je ziet het in een jonge beuk die, dun en slank, omhoogschiet in het schemerige bos, op zoek naar licht. Je ziet het in de paddenstoel die door de harde bosgrond breekt om zijn sporen te verspreiden. Je ziet het in elke plant, elk dier, en ook in ons stamhoudertje — het zit in alles wat leeft. Natuurlijk zijn er ook krachten in dode materie — stoom die een ketel doet openspringen, een vulkaan die uitbarst — maar dat is geen levensdrang. Zulke spanning kan blijven bestaan, veranderen, andere vormen aannemen. Leven daarentegen past zich aan, ontwijkt, valt aan, plant zich voort.

Wordt een levend wezen ziek of beschadigd, dan verzet het zich. Het probeert te herstellen, geneest soms, of gaat anders ten onder. Dat is levensdrang. En leven betekent voortplanting — altijd. Opmerkelijk is dat het leven zich niet zozeer richt op het voortbestaan van het individu, maar op dat van de soort. Een vis zet duizenden eitjes af; de meeste worden opgegeten voordat ze kunnen opgroeien, maar genoeg overleven om de soort in stand te houden. Soorten kunnen uitsterven — het leven als geheel blijft bestaan. In vroegere tijdperken zijn talloze planten- en diersoorten verdwenen, en het leven schiep weer nieuwe. Als levensdrang zou ontbreken, zou het leven zelf ophouden te bestaan. Individuen zouden de strijd opgeven, voortplanting zou stoppen. Maar het leven

raakt niet uitgeput. Het bruist altijd van energie, past zich voortdurend aan, gaat eindeloos door, van generatie op generatie.

Ons stamhoudertje leeft vol levensdrang, zonder het te beseffen. Hij is nog onbewust, net als een dier. Hij weet niets van dood, strijd of overleven, ook al is zijn kleine lijfje er al druk mee bezig: schadelijke invloeden worden instinctief bestreden. Maar de mens is meer dan een dier. Ook dit kind zal zich op een dag bewust worden van leven en dood — zoals wij daar nu over nadenken, want we willen het hebben over de "ondergang van het Avondland".

Ook een gemeenschap kan ziek worden, haar levenskracht verliezen. Er ontstaat dan een sfeer van fatalisme, een gevoel van naderend einde waartegen niemand meer vecht — wat men bedoelt met de "ondergang van het Avondland". Dat is iets puur menselijks; dieren kennen dat niet. Ook ons stamhoudertje kent dat nog niet. Maar hij groeit op, wordt een jongen — lastig, uit pure levensdrift. Zijn vader begrijpt dat, want in moeilijke jongens zit vaak de meeste levenskracht. Toch blijft de vraag: wat wordt hij later? Ambachtsman? Gaat hij leren? En raakt hij, net als velen, besmet met die sfeer van ondergang?

Stel dat hij naar de ambachtsschool gaat, zijn vak leert, een waardevolle bijdrage kan leveren — en vervolgens werkloos wordt. Langzaam zakt hij af, verliest zijn levensdrang, zijn werklust, zijn verlangen naar een gezin. Hij weet misschien niet wat "de ondergang van het Avondland" betekent, maar hij wordt er wel door getroffen.

Of hij gaat studeren. Dan leert hij over "het Avondland", leest boeken die hem vertellen dat het onvermijdelijk is dat alles ten onder gaat. Zelfs als die boeken een trotse houding prediken, ondermijnen ze toch de levensdrang.

Ons stamhoudertje loopt dus een reële kans ziek te worden aan geest en ziel. Toch durf ik te wedden dat het niet zover komt. Want hij is geboren uit een gezonde stam, met alles wat nodig is om tegen ziekten te vechten — lichamelijk en geestelijk. En hij werd geboren vlak voor de grote ommekeer, het moment waarop het Avondland zijn dieptepunt bereikte en de levensdrang het won van het fatalisme.

Zelfs als hij werkloos wordt, zal hij blijven geloven in een andere toekomst. En als hij leert, zal hij zeggen: "Het onsterfelijke bloed leeft ook in mij. Mijn ras zal niet ondergaan, want het heeft nog moed en levensdrang — overal in dit oude Europa waar het ontwaakt voor een nieuwe tijd."

Niet "Avondland" zal het zijn, maar "Noordland" — het land waar het Noordras ontstond en niet zal sterven.

Onsterfelijk Noordland

Cultuur – wat een lastig woord. Wat een prachtig woord. Alles hangt af van de betekenis die we eraan geven. Denken we aan de 'cultuurmens' die in de stad leeft, vervreemd van de natuur en het echte leven, dan klinkt het negatief. Denken we aan iemand die altijd asfalt onder zijn voeten voelt, niet weet waar de zon opkomt – maar wel kan uitleggen dat de zon eigenlijk niet opkomt, omdat de aarde draait – dan begint het begrip te wringen. Zo iemand geniet van een zomerse dag buiten, raakt ontroerd door een zonsondergang, maar ziet niet dat regen en storm óók schoonheid in zich dragen. Hij beseft niet dat koude net zo essentieel is voor het leven in ons 'Noordland' als zon en warmte. Dan vragen we ons af: wat is die cultuur dan waard?

Maar is dat eigenlijk wel cultuur? Moeten we daar het woord 'cultuur' voor gebruiken? Nee – dit is beschaving. Denk aan het woord zelf: be-schaving. Het betekent dat de buitenkant glad wordt gemaakt, maar de kern blijft hetzelfde. Een plank eikenhout blijft hard en ruikt zurig, zelfs als je haar netjes opschuurt. Spar blijft harsachtig, populier zacht, beuk en ebben houden hun eigen karakter. Zo is het ook met mensen. Je kunt ze beschaafd maken, polijsten, maar hun aard, hun geur, hun kleur, hun bouw, hun geest – die verander je daarmee niet.

Zet een Eskimo uit zijn iglo in een flat, geef hem een radio, verbied hem zich in huis bloot te kleden – hij blijft een Eskimo. Maar nu is hij vatbaar voor ziektes die hij eerst niet kende. Zijn geest raakt in de war, zijn band met het heilige wordt verbroken. Je brengt hem 'beschaving', maar vernietigt zijn cultuur. Misschien was zijn cultuur niet hoogstaand, maar ze paste bij hem, kwam voort uit zijn aanleg, zijn leefomgeving. Het wordt dan duidelijk dat beschaving niet hetzelfde is als cultuur. Beschaving kun je leren, overnemen. Cultuur zit dieper – die is verweven met afkomst, met erfelijke aanleg, met ras.

Heb je wel eens een eenvoudige ploeg gezien? Twee wielen, een zware constructie, en een gebogen metalen deel dat de aarde omkeert. Daarna ligt het veld er strak en egaal bij, geen sprietje meer te zien. Het lijkt zo vanzelfsprekend. Maar de Romeinen kenden dit type ploeg niet toen ze in het noorden kwamen – onze voorouders hadden het al uitgevonden. Of kijk naar een moderne tractor die meerdere ploegen tegelijk trekt. Ook dat is uitgevonden door mensen van onze afkomst. Overal op aarde wordt deze techniek nu gebruikt, ook door volken die ze zelf nooit bedacht zouden hebben. Ze kunnen de techniek gebruiken en zelfs verder ontwikkelen, maar de oorspronkelijke vinding vraagt een specifieke geest – een aanleg die wij bezitten. De oudste ploeg die ooit werd gevonden is meer dan vijfenvijftig eeuwen oud, ontdekt vlak over de grens bij Groningen. Dat zet aan tot nadenken. Toch doen we dat nauwelijks.

Laten we opnieuw kijken naar het wiegje van de kleine stamhouder. Zijn zijn voorouders degenen die die eerste ploeg maakten? Waren zijn verwanten de uitvinders van motoren, werktuigen, machines? En zit diezelfde aanleg ook in hem? Natuurlijk wordt hij niet per se een uitvinder. Maar zijn bloedlijn bracht zulke mensen voort, door de eeuwen heen, en zal dat blijven doen. Diezelfde mensen schiepen ook kunst, verzamelden kennis, dachten na over wijsheid – en gaven die door. Niet alleen de producten van cultuur werden nagelaten, maar ook de aanleg om cultuur te scheppen. Die aanleg werd overgedragen aan hun stamhouders, en alleen aan hen – aan hun eigen kinderen, hier, in 'Noordland'.

En zo staan we bij het wiegje van het kind en zien we in hem de schakel tussen verleden en toekomst. Achter hem ligt een verleden dat zo ver teruggaat dat we het nauwelijks kunnen bevatten. Voor hem ligt een toekomst zonder zichtbaar einde. Waarom zou het eindigen? Hoe zou het kunnen eindigen? Alleen als er geen stamhouders meer zijn, of als zij zich vermengen met een vreemd ras, met een andere aanleg, en dus een andere cultuur.

Want zoals lichaam en geest één geheel vormen, zo horen ras en cultuur bij elkaar. Zolang het lichaam leeft, stroomt het bloed door spieren en hersenen – en leeft de geest. Zolang ons ras kinderen voortbrengt, zal het cultuur blijven voortbrengen, telkens opnieuw, telkens aangepast aan de tijd. Maar steeds voortkomend uit dezelfde bron: een erfelijke aanleg, een geestelijke kracht die ons onderscheidt van anderen. Lichamen verouderen, geesten takelen af. Maar een ras blijft jong, vernieuwt zich steeds weer, en met elke nieuwe generatie ontstaat nieuwe cultuur. Moge de kleine stamhouder die keten niet verbreken, wanneer ook hij het leven zal doorgeven aan een volgende generatie. Zodat 'Noordland' onsterfelijk blijft.

Het stamhoudertje gaat stamhouder worden

Hoe vaak stonden we niet aan de wieg van ons stamhoudertje; wanneer hij sliep, wanneer hij dronk en zich driftig maakte, of wanneer hij kraaide van plezier. Hoe onschuldig was hij, hoe onbewust van zijn eigen leven, van verleden en toekomst. Maar wij stonden daar en zagen in hem verleden en toekomst, een knooppunt in het eindeloze netwerk der geslachten. Nu is hij groot geworden. Hij werd wat hij moest worden: een lid van zijn soort, van zijn sibbe, zo en niet anders. Thans zoekt hij een vrouw. Wij, die hem in zijn wieg zagen, die in gedachten een eindeloze reeks stamhouders uit hem zagen voortkomen, die spraken van „het onsterfelijk bloed” en „onsterfelijk Noordland”, houden even de adem in terwijl we hem als het ware van verre gadeslaan.

Hij zoekt een vrouw. Wie zal het zijn? Hier zullen weer twee einden in het grote netwerk worden aaneengeknoopt, opdat het niet afbreekt en het ras niet sterft. Het is maar één enkel knooppunt, dat weten we, en er zijn ontelbare andere, en toch houden we even de adem in. Want hoezeer we ook aan hem gehecht zijn, hoezeer we de toekomst al als werkelijkheid in onze verbeelding zagen – de eindeloze reeks der geslachten – liever zagen we hem kinderloos sterven als een doodlopend einde in het grote netwerk, dan dat hij het netwerk zelf zou bederven.

En nu schiet ons ineens iets te binnen. We spraken steeds van de stamhouder, alsof stamhoudsters op de tweede plaats komen. In het Nederlands gebruiken we het woord zelfs niet in de vrouwelijke vorm, en toch is dat eigenlijk dwaas. Omdat de stamhouder de naam, de familienaam, doorgeeft? Dat speelt zeker mee. Want zijn er niet mensen die hun geslacht zien uitsterven en hun naam als het ware overdragen aan een ander geslacht, om die als tweede familienaam te laten voortleven, als een soort aanhangwagen? Maar de aanhangwagen is leeg, eeuwig leeg, en daarom zinloos. Maar als de naam sterft omdat er geen stamhouders zijn, alleen stamhoudsters, wat dan? Wat is een naam uiteindelijk, als het bloed, de aard en de begaafdheid maar overerven in het eeuwige leven der sibben, onsterfelijk!

Is het niet dwaas, deze voorkeur voor mannelijke stamhouders? Even dwaas is het dat we alleen van stamvader spreken en niet van stammoeder. Onze Germaanse voorouders deden dat anders; daar waren beroemde geslachten die graag hun afkomst afleidden van een grote voorouder, man of vrouw. Ook wisten zij zeer wel dat een begaafde sibbe alleen vrouwen uit begaafde sibben moest huwen, en dat voor de instandhouding van deze „adel” man en vrouw even belangrijk waren.

Is het wonder dat we even de adem inhouden? Er staat meer op het spel dan het geluk van twee levens! Er zal gekozen worden, en de gevolgen zullen geen einde kennen, ten goede of ten kwade.

Weet je nog hoe we in de kamer stonden, toen de stamhouder nog in de wieg lag, en we het familiealbum doorbladerden en al die mannen en vrouwen zagen: ooms en tantes, neven en nichten, grootouders en zelfs overgrootouders? Een hele sibbe! Het waren allemaal mensen van hetzelfde ras, ja, zelfs van dezelfde stam: Saksen uit het oosten van het land. Konden we verder terug, dan zouden we die sibbe zich misschien zien vertakken over de huidige grens heen, in het grote Saksenland. Hoe kwam het dat geen vreemd bloed in de sibbe werd opgenomen? Ach, dat ging vanzelf; niemand dacht eraan een zigeunermeid te huwen, of de dochter van „min volk” van de kermis, of van Levi de veehandelaar, al had

hij nog zoveel geld. Dat sprak vanzelf, en zo bleef het bloed zuiver. Maar nu zijn de tijden anders. Wat eens vanzelfsprekend was, ziet er nu anders uit. „Min volk” – nee, dat gebeurt nu ook niet zomaar, maar in de bioscoop en het danshuis is datzelfde „min volk” nu in moderne verpakking, met moderne vormen van verleiding, en het eens zo zekere en vanzelfsprekende oordeel over de waarde van de vrouw als

moeder van onze kinderen is vervlakt, zelfs in de omgeving van onze vriend, de stamhouder.

Hij zoekt een vrouw. Wie zal het zijn? Welke enorme vraagstukken komen ineens naar voren, op zichzelf niet nieuw in hun omvang. Want ook vroeger kwam het voor dat een vreemde vrouw werd gehuwd door een man van goed ras, maar het was zeldzaam. Nu werken het moderne leven, het verkeer en de vervlakking dit alles in de hand, en er is geen tegenwicht.

Wat zullen we doen? Hoe kunnen we hem wijzen op de gevaren? Gevaren niet alleen voor hemzelf – dat is nog niet eens het ergste – maar voor heel zijn nageslacht. Ja, het rasvraagstuk en de erfelijkheidsleer zijn meer dan „interessante" onderwerpen; het gaat om levenskwesties, om het voortbestaan van ons ras en onze cultuur, om grote dingen.

Is onze stamhouder te klein om grote dingen te zien? Is hij te bekrompen, te zelfzuchtig, of te kortzichtig? Niets van dat alles; hij is alleen ongewapend om de afgoden van deze tijd te lijf te gaan. Hem is geleerd dat het huwelijk – zijn huwelijk – niemand aangaat behalve hemzelf. Hem is ingeprent dat alle mensen „gelijk" zijn, want het zijn toch allemaal „mensen". Hij bedenkt niet wat de eerste de beste kippenfokker bedenkt: dat een hoenderpark met goed ras in korte tijd bedorven kan worden door er een paar minderwaardige hennen tussendoor te laten, of een haan van een ander ras erop los te laten. Het komt niet eens in hem op om bij het zoeken van zijn vrouw te denken aan zulke banale dingen als een hoenderpark en een kippenfokker – dat is toch te gek!

Gek? Is de natuur gek? O, verdwaasde mensheid, die lijkt te vergeten dat zij zelf een stuk natuur is, al zit er een vernislaag van beschaving overheen; dat haar voortplanting onderworpen is aan dezelfde wetten als al het leven, en dat het goed en schoon is om zichzelf deel te weten van deze allesbeheersende wetmatigheid.

Het huwelijk: een particuliere aangelegenheid?

Wie, uitgaande van volksgemeenschap en ras, nadenkt over het huwelijk, merkt meteen dat het huwelijk geen particuliere aangelegenheid is. Natuurlijk is het voor de volksgemeenschap van groot belang dat uit een jong huwelijk waardevolle kinderen worden geboren, kinderen die de materiële welvaart en de geestelijke rijkdom van de gemeenschap vermeerderen; kinderen die later ook weer gezonde kinderen zullen krijgen. Of heeft de gemeenschap baat bij een huwelijk waaruit in plaats van „meerwaardigen" „minderwaardigen" voortkomen: zwakkelingen, geestelijk of lichamelijk, mensen die geen waarden scheppen maar alleen verbruiken, of misschien zelfs in inrichtingen moeten worden onderhouden op kosten van de gemeenschap, met de arbeid van gezonde mensen? Ach nee, dat is allemaal heel vanzelfsprekend.

Maar daar gaat een jonge man; hij zal gaan trouwen. Wat bepaalt zijn keuze? We kennen hem al sinds zijn prilste jeugd, zagen hem in de wieg liggen en verwachten veel goeds van zijn leven, want hij komt uit een goed geslacht, een gezonde sibbe. Wat zou nu het ideale huwelijk zijn? Liefde op het eerste gezicht? En dan een huwelijk waarin de liefde niet afstompt, maar levend blijft – tot het einde? Zeker, dat is een ideaal, en het wordt zelden verwezenlijkt. Waar het leven gezond is, en de voorstellingswereld van jonge mensen gezond en natuurlijk, is dit de zekere en goede weg, want een gezonde man van goed ras kiest geen ongezonde vrouw, en nog veel minder een schoonheid van vreemd ras. Maar zo eenvoudig is het leven niet, en dit kan alleen waar de jongeman niet alleen „verliefde jongeling" is, maar ook bewust stamhouder van zijn sibbe. Zie, dan is het al geen particuliere aangelegenheid meer, maar een zaak van zijn sibbe en, daarbovenuit, van de volksgemeenschap.

Nu is het leven echter niet meer gezond, het bloed niet meer zuiver, en de voorstellingswereld van jonge mensen is verpest. Daarom zijn er zoveel gevaren op de natuurlijke weg naar het huwelijk. Let wel: de „natuurlijke" weg. Hoe horen huwelijk en liefde bij elkaar, hoe natuurlijk is dit! Want stemt de natuur de jonge mensen van ons ras niet „romantisch" in die jaren die zij bestemde voor het aangaan van de band die twee levens verbindt? Maar zij doet meer: zij vormde ons ras monogaam, dat wil zeggen: zij wil dat één

man één vrouw heeft. En ook hierin is de mens een stuk natuur. Want weet je dat er allerlei dieren zijn die ook monogaam leven – zoals veel vogelsoorten – en dat er mensenrassen zijn die dat niet doen, zoals weer andere diersoorten? Denk maar aan zangvogels en hoenderachtigen. Ons ras was van oudsher monogaam, vanaf de tijd dat het hier in Europa ontstond en werd gevormd.

Maar de mens is een wezen dat in gemeenschappen leeft; we behoren van nature tot een volksgemeenschap, en de volksgemeenschap heeft belang bij het huwelijk van de enkelingen. Ja, het is niet allemaal zo eenvoudig als we dit alles bedenken. „Liefde op het eerste gezicht" – dat is natuurlijk, maar vol gevaren in een zo onnatuurlijke samenleving als de onze. Wat dan?

Huwelijk en liefde horen bij elkaar; huwelijk zonder liefde is voor ons ras geen huwelijk. Maar er hoort nog iets bij, want „liefde" alleen is ook niets; er hoort een ideaal bij, een levensideaal, een gemeenschappelijke taak, anders stompt de liefde in de loop der jaren af. Daarom moet onze vriend, die een vrouw zoekt, een ideaal hebben, daarom moet hij meer zijn dan een verliefde jongeling, daarom moet hij zich bewust zijn dat hij stamhouder is. Laten we hem daarvan doordringen. Of is het al te laat? Hoe anders zou hij in het leven staan als hem van jongs af aan deze dingen waren bijgebracht, als dat alles vanzelfsprekend voor hem was geworden! Nu kan het hoogstens een waarschuwing zijn die van buiten tot hem komt. Het had een levenshouding moeten zijn, die van jongs af in hem gewekt was. Met hoeveel meer vertrouwen zouden we hem dan gadeslaan in deze beslissende jaren. Want dan was hij zich zonder meer bewust dat deze jaren, deze keuze, niet alleen beslissend zijn voor zijn eigen leven, maar ook voor zijn sibbe, voor de volksgemeenschap en het ras waartoe hij behoort.

Huwelijk, liefde, ideaal! Hoe horen deze drie bij elkaar, hoe natuurlijk zijn ze voor de mens, en zijn ze eigenlijk niet een oud bezit van alle Germaanse vormen van samenleving? We zijn het alleen vergeten. Een slappe, individualistische tijd dacht alleen aan het individu, aan de enkeling en zijn egoïsme, ook in het huwelijk, en vergat het ideaal, de taak en de plicht tegenover volksgemeenschap en ras.

Jonge stamhouder, vrees niet dat de liefde in het gedrang komt, want onze liefde moet meer zijn dan de „liefde" bij dieren. Zijn wij niet mensen die bewust leven? Hebben we geen ideaal in het huwelijk? Of is het een ideaal om zo gemakkelijk mogelijk te leven, met een „enig kindje" erbij, omdat het anders toch ook niets is? Wanneer onze vriend de stamhouder hiervan doordrongen is, zal hij een vrouw kiezen die een waardige „stamhoudster" is, die met hem wil bouwen aan de gemeenschappelijke taak, met hetzelfde idealisme. Hun liefde zal wakker en levend blijven, niet verwelken of afstompen als de „romantische jaren" voorbij zijn, maar groeien en hecht worden bij het vervullen van de grote taak: de instandhouding van sibbe en ras.

De geboortewedloop

Nu is hij getrouwd, het stamhoudertje dat we een kwart eeuw geleden in de wieg zagen liggen. Hij vond een waardige stamhoudster, een vrouw van zijn soort, uit hetzelfde Saksenland waar zijn hele sibbe vandaan komt. Wat is de wereld veranderd in die ene kwart eeuw, en zie: het is onze vriend niet onopgemerkt voorbijgegaan. Boven in de kraamkamer ligt weer een stamhoudertje – de hoeveelste in die eindeloze reeks? – en opnieuw is het een kind van hetzelfde ras, een echte noorderling, van binnen en van buiten. Was zijn eigen moeder niet gelukkig toen hijzelf daar even hulpeloos en onschuldig lag? Ja, zij was even gelukkig, even trots als nu zijn eigen vrouw. En toch is er iets veranderd, er is iets bij gekomen: de horizon is wijder, ruimer, grootser geworden. Misschien had zijn moeder ook wel iets – heel vaag, heel ver weg – van dat bewustzijn van de instandhouding van het geslacht. Ja, dat had ze zeker; ze was blij dat er een stamhouder was geboren. Maar zij wist niets van de „geboortewedloop”. De gedachten van onze vriend bleven daarbij stilstaan, terwijl boven de nieuwe stamhouder zijn ongeduld en honger uitschreeuwde, dat het een lust was.

„Geboortewedloop”! Hij had het nauwelijks zo aan zijn moeder durven zeggen; zij zou het niet hebben begrepen, misschien grof hebben gevonden. Het is ook geen mooi woord; „kinderen fokken” zeggen mensen dan smalend. Maar het hangt ervan af met welke gevoelens, met welk doel. En ineens zag hij weer dat visioen dat een boek hem ooit had gegeven: deze aarde, waar in Azië en Afrika grote mensenmassa’s uit hun slaap lijken te ontwaken. Ontelbare menigten, nog ongeschoold, nog half bewust. Zeker, een geboortewedloop: daar vermenigvuldigen zij, en wij hier staan stil, naderen het begin van uitsterven. Wij! Misschien nog niet ons dorp, „wij Saksen”, maar zeker wij noorderlingen, wij Germanen! Wij, de nakomelingen van dat mensenras dat onze kunst, onze wetenschap, onze cultuur schiep, dat grote delen van de aarde beheerste, dat een ongeëvenaarde scheppingskracht ontplooide, eeuwenlang. Nakomelingen zijn wij; hoe slap klinkt dat, bijna zijn we „nakomertjes” geworden, en dan komt het einde. Anderen, met nog levenswil en levensmoed, zullen ons verdringen, ook al zijn zij minder begaafd – of in elk geval anders begaafd – en onze cultuur zal een mummie worden, stoffig en dood als de Egyptische, goed voor een museum, maar dood, meer dan dood. Er zal geen nieuw leven uit opstaan; eeuwig dood, want er zullen geen dragers van onze cultuur meer zijn. Interessant voor vreemden, voor mensen van een ander ras, voor een bastaardbevolking die er nog trots op zal zijn ook, en toch niet zal kunnen voortbouwen, niet zal doen herleven, want onze cultuur leeft alleen in ons, wij levende dragers en scheppers.

Zijn wij nakomelingen, nakomertjes, of zijn wij stamhouders? Fier woord, dat stamhouder! En onze vriend rekte zich uit, hij voelde zich stamhouder, bewust, zeker. En weer schreeuwde daarboven de nieuwe houder van zijn stam, de eerste.

Opnieuw gingen zijn gedachten naar zijn ouders. Waren zij niet trots geweest toen hij geboren werd? Ja, net als hij nu. Maar toch was dat toen anders, dat beseft hij heel goed. Een stamhouder, dan sterft de naam niet uit, dan erven de voornamen, en wie zou dat niet weldadig vinden? Het zit ons in het bloed. Maar daar dacht hij nu nauwelijks aan: zijn horizon was wijder, hij dacht aan de „geboortewedloop”, hij

dacht niet aan zijn eigen kleine ik en zijn voortleven in een zoon, ook niet aan zijn sibbe; hij dacht aan die grote, heerlijke Germaanse cultuur, die hij – met al haar fouten – zo liefhad. En hij wist dat het leven steeds onverbiddelijk die ene voorwaarde stelt: instandhouding van het ras.

Nee, geboortewedloop was geen mooi woord, dat zou hij zijn moeder hebben moeten toegeven, het is zo „Amerikaans”. Er steekt ook veel meer achter. Zeker moet aan die ene voorwaarde van de natuur worden voldaan, er moeten voldoende stamhouders zijn om de grote taak van de voortzetting van onze cultuur te kunnen volbrengen. Er moet een verandering in de mensen komen, een begeerte naar kinderen in plaats van naar gemak en weelde. Maar als dat er eenmaal weer is, moeten wij dan de wedloop voortzetten met Aziatische mensenmassa’s? Zijn wij niet geestelijk hun meerderen? Het aantal is van belang, maar hoeveel zwaarder weegt niet het gehalte! Daar zit de fout in dat woord „geboortewedloop”. Het doet niet beseffen dat gehalte meer betekent dan aantal, overal en altijd, waar het om mensen gaat.

Hij dacht aan die man die bij zijn vader als timmermansknecht werkte. Geen kwade kerel, maar wel wat dom en bot. Geen wonder ook, met zo’n vrouw en zo’n groot gezin. Hij deed zeker niet mee aan de „geboortewedloop”, want – en nu zag hij toch ook ineens iets goeds in dat woord – bij een wedloop heb je een doel, daar span je je voor in, daar is fut voor nodig. En deze man was nu juist een voorbeeld van een doelloos en futloos leven, van een leven dat over hem heen gaat, dat hij niet leeft. Hij had zoveel kinderen omdat die nu eenmaal van nature kwamen, en of ze nu veel waarde voor de samenleving hadden of niet, of ze armlastig zouden worden of niet, daar dacht hij niet aan, daar stond hij niet bij stil, net zomin als zijn vrouw. Daar zat dan ook helemaal niets achter. Nee, aan een wedloop doen zulke mensen niet mee; het ware beter dat zij geen nakomelingen hadden, beter voor henzelf, voor die kinderen, voor de samenleving, ja, in alle opzichten, hoe je het ook bekijkt. Want ze zouden nog minder zijn dan de vader, dat kon je nu al zien, en die was op het randje van onbruikbaar. Zijn eigen vader hield hem meer uit medelijden dan omdat hij zo’n goed werkman was. Gewillig was hij, maar daar hield het ook mee op.

Weer liet het stamhoudertje boven van zich horen. Die was wél waard om er te zijn, want die zou wat goeds worden, dat weet je van tevoren: uit een goed geslacht!

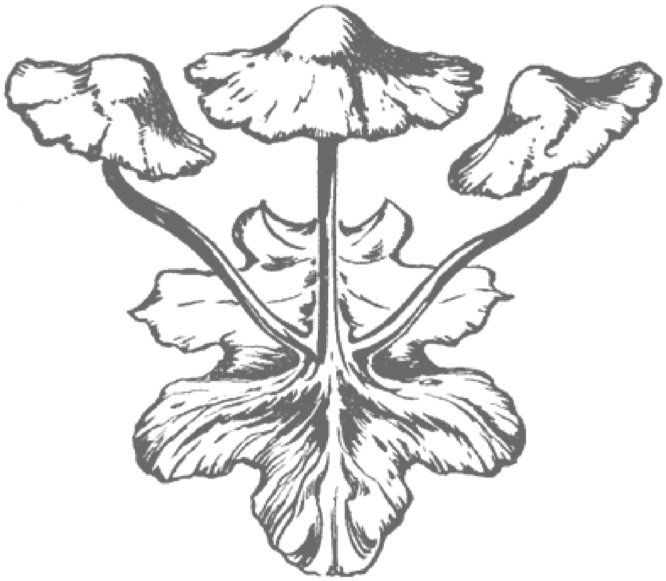

Wordt erfgezond!

Toen we voor het eerst kennismaakten met „ons stamhoudertje" bij die timmerman, en hij nog in de wieg lag, zagen we zijn moeder over hem heen gebogen staan. Ze keek met innig moederlijk welbehagen naar dat mooie, gezonde jongske en dacht: wat zal er van hem worden? En wij antwoordden in onszelf: niemand weet het! Maar nauwelijks hadden we dat gedacht, of we vroegen halfluid: niemand? En de moeder keek ons aan, alsof ze onze gedachtegang begreep, maar zei niets. Dacht ze soms dat zij het toch wel wist? Nu is hij groot, nu heeft hij een gezin, al vier kinderen, en telkens vraagt ook hij zich af wanneer er een kleintje in de wieg ligt: wat zal er van worden? Je kunt het nooit zeker weten, maar er is een grote kans, een heel grote kans zelfs, dat het wat goeds zal worden. Stamt hij niet uit een sibbe, gezond naar lichaam en ziel? En zijn vrouw, is zij niet uit hetzelfde hout gesneden? Hoe zouden de kinderen dan anders kunnen zijn? Al vier levens waren ontsproten: gezond was met gezond gepaard, en gezond was eruit voortgekomen.

Hij dacht aan het beeld van de sibbe als grote netwerken, waar telkens op een knooppunt een nieuw leven omhoogschiet. Wanneer er maar niet wordt aangeknoopt met een vreemd netwerk, een netwerk van een ander ras, dan blijft het ras in stand. En wanneer er maar niet wordt aangeknoopt met een netwerk dat ziekelijke aanleg of gebreken van lichaam of ziel steeds weer laat zien, dan zullen de knooppunten gezond zijn.

Konden we deze netwerken eens uitspreiden, met op ieder knooppunt een portret en een korte beschrijving! We zouden dan duidelijk de erfelijke aanleg voor bepaalde ziekten kunnen volgen: hoe die telkens weer in de sibbe opduikt en overspringt naar sibben die ermee „aanknopen". Niet altijd op alle knooppunten, maar hier en daar soms. Want er zijn erfelijke ziekten die niet altijd openbaar worden en toch overerven. De wetenschap kent ze. Zo'n netwerk kan uiterlijk gezonde mensen vertonen, en toch brengen zij de erfelijke aanleg voor de ziekte over.

Onze stamhouder weet daarvan; hij heeft iets gelezen over de wetmatigheid van dit soort overerving. Hij weet ook hoe gezond zijn sibbe is en die van zijn vrouw, voor zover hij kan nagaan. Maar hij beseft ook dat het meer geluk dan wijsheid was. Toen hij trouwde, wist hij nog niet veel van deze dingen, net genoeg om te beseffen dat het huwelijk niet alleen een particuliere aangelegenheid is, ook niet het zijne. Maar hij had niet van tevoren de stamboom van zijn bruid „ter inzage" gevraagd. En al had hij het gedaan, het zou hem weinig hebben geholpen, want er zou niet hebben gestaan hoe de levensloop van de leden van die sibbe was geweest.

Meer geluk dan wijsheid? Een gezond hart en een gezond oog betekenen toch ook wat, en dat is geen geluk, maar een erfdeel van de voorouders!

Hoe zal het zijn kinderen vergaan? Als we die netwerken eens konden uitspreiden! Gezond waren zij, ook erfgezond, want voor zover hij kon nagaan, zouden zij geen erfelijke kwalen meebrengen. Nu moesten zij ook aanknopen aan sibben die gezond waren naar lichaam en ziel. Hoe duidelijk zag hij het ineens voor zich: word erfgezond! Hij en zijn sibbe waren het, maar hoevelen rondom waren het niet, en zouden zijn kinderen de sibbe gezond houden? Voor hen gold: blijf erfgezond!

Hij zag echter ook dat dat andere, „word erfgezond”, een betekenis had voor een volk. En nu schoot hem weer een ander woord te binnen: geboortewedloop! Wanneer eens alle kerngezonde en begaafde sibben veel kinderen kregen en allen die erfelijk belast waren weinig of geen, zou dan niet een erfgezond volk ontstaan? Zeker! Ook dan zouden vermoedelijk nog wel eens erfelijke ziekteverschijnselen voorkomen, maar wanneer die maar niet aan nakomelingen werden doorgegeven, zou het volk als geheel toch erfgezond worden. En terwijl zijn gedachten zich bezighielden met de geboortewedloop tussen de gezonde sibben en de erfelijk belasten, dacht hij ook weer aan de

geboortewedloop der rassen op deze aarde. Wat baat het als ons ras nog vele geboorten heeft, als de erfelijk belasten zich vermeerderen, als de „minderwaardigen” toenemen en de „meerwaardigen” uitsterven? Ook dan gaat een ras te gronde.

Hij dacht aan zijn naaste omgeving. Die knecht van zijn vader, die sukkel met die half achterlijke vrouw, hoeveel kinderen had die niet? Negen, of waren het er al tien? Twee waren er al getrouwd en hadden ook al kinderen. Zo’n sibbe hield zich wel in stand, leverde zelfs een overschot!

Onze stamhouder had onlangs gelezen hoeveel kinderen er nodig zijn om een sibbe in stand te houden: iets meer dan drie per gezin. Vier kinderen per gezin was al een toename. En daarbij kwam nog dat hoe vroeger huwelijken worden gesloten, hoe sneller de toename. Hoe snel nam de sibbe van die sukkel dan niet toe? En hijzelf had, om zo te zeggen, een klein overschot, maar zijn vrienden en naaste verwanten kwamen voor het overgrote deel nog niet aan de drie kinderen. Zij waren dus bezig uit te sterven. Waren zij niet meer waard dan de kinderen van die knecht? En stond dat geval op zichzelf, of was het een algemeen verschijnsel? Hij wist het wel, het was een groot gevaar waarin niet alleen zijn volk, maar heel Noord-Europa verkeerde: het gevaar van minderwaardig worden en van het afnemen van de bevolking, achteruitgang in gehalte én in aantal.

Het gevaar was er, het gevaar was groot. Maar het was nog niet te laat. Hij besefte het, en er waren er meer. Stond hij niet op de drempel van een nieuwe tijd? Hoe weinig had hij van dit alles geweten toen hij trouwde, hoe weinig wist zijn omgeving er nog van. Maar zijn kinderen, die zouden het weten, daar zou hij voor zorgen, daar zouden de verantwoordelijke mannen in Europa voor zorgen. Hij geloofde in de nieuwe tijd; het was niet alleen een mogelijkheid, maar het begin van verwerkelijking was er, ook in hem.

Nu komt de aap uit de mouw

Onze stamhouder is geen politicus, geen geleerde, geen man in hoge positie. Hij is een eenvoudig man, zoon van een timmerman – maar hij is gezond, heeft een goed stel hersenen en leeft bewust. Hij kijkt om zich heen met een paar heldere ogen en gaat niet oppervlakkig om met de vragen die het leven hem stelt. Daardoor behoort hij tot die mensen die een eigen oordeel willen vormen en niet leven van leuzen, die hun leegheid niet verbergen achter woorden, maar zoeken naar inzicht. Hij heeft een buurman met wie hij wel eens spreekt over de vraagstukken die hem bezighouden, een man die meer ontwikkeling en schoolsche kennis heeft dan hij en die hem nog wel eens weet vast te zetten en al pratend zijn gedachten op een doodlopend spoor weet te voeren. Dan wordt hij ongeduldig en kregel, en de ander heeft er schik in. Want onze vriend is het te doen om inzicht, hoe dan ook, en de ander om het plezier van het redeneren. Dat weet hij niet zo precies, hij ziet daar nog niet doorheen. Hij meent dat de ander net als hij zoekt en beseft niet dat deze man wel een vraag opwerpt, net als hij, maar dat hij het antwoord al klaar heeft, dat hij vraagt om te kunnen redeneren en niet om tot inzicht te komen. Want deze buurman heeft zijn kijk op de wereld al lang in kannen en kruiken, afgepast, afgerond, klaar. Daar hoeft hij niets aan te veranderen. Hoeft? Nee, daar wil hij niets aan veranderen, daartoe is hij geestelijk te gemakzuchtig.

En onze vriend praat en praat en komt nooit verder met die man. Hij houdt niet van praten op deze manier, maar de ander lokt het steeds weer uit. Wie er wel verder komt, is hijzelf, want hij leert zijn gedachten ordenen, hij leert zich rekenschap geven van zijn woorden.

Het was in zo'n gesprek dat hij het inzicht dat hij had gekregen in deze woorden samenvatte: „Word erfgezond! – dat is de grote taak. Een zieke mens kan misschien door de dokter weer gezond worden gemaakt, een kwaal kan genezen, maar erfgezond kan een dokter niemand maken. Erfgezond worden we geboren. Daarom lijkt het dwaas om te zeggen: word erfgezond! Want een geslacht dat erfelijke kwalen of gebreken heeft, kan niet als geslacht, als sibbe, erfgezond worden door met erfgezonden te huwen. Dan worden die ook in hun nakomelingschap erfziek, als ik dat zo mag zeggen."

„Juist," viel de buurman in de rede, „en daarom is het toch allemaal onzin. Want wat wil je? Stel dat die, wat jij nu pleegt te noemen, erfgezonde sibben niet huwen met erfelijk belaste sibben, dan blijft het volk als zodanig toch de last van deze minderwaardigen dragen. Ja, het kon nog wel eens erger worden met jouw ingrijpen in de natuur, want wanneer je erfziek bij erfziek voegt, zullen deze sibben er nog veel slechter aan toe zijn."

„Ho even," zei onze vriend, „ingrijpen in de natuur moet je dat niet noemen, want ik wil niet ingrijpen in een natuurlijke samenleving, of een samenleving waar de mens in de zogenaamde natuurstaat leeft, maar in een samenleving die zeer onnatuurlijk leeft, die kunstmatig het zieke en zwakke in stand houdt, opfokt, verzorgt en vertroetelt, opdat datgene wat de natuur ten dode had opgeschreven, nu blijft leven en zich zal voortplanten. Kom me dus niet aanzetten met je 'ingrijpen in de natuur'! Juist dat alles waar jij zo mee ophebt, is een ingrijpen. Ik zag laatst een film over gestichten en geesteszieken. Daar werd bijvoorbeeld een vrouw, die er meer als een dier uitzag dan als een mens en geen voedsel tot zich wilde nemen, al tegenstribbelend door de neus met behulp van een slang kunstmatig gevoed. Is dat soms niet tegen de natuur?"

„Ja, maar het leven is heilig," wierp de buurman ertussen.

„Heilig! Zeker, het leven is heilig, het gezonde, welgeschapen leven, en daarom moeten we het in stand houden, behoeden, vermeerderen! Maar wat doen wij in onze inrichtingen? Daar fokken we erfelijk belasten op om ze weer los te laten en zich te laten voortplanten, opdat er nieuwe lichtingen klaarstaan om deze gestichten weer te bevolken, terwijl we veel gezond bloed laten verkommeren in sloppen en stegen." Hij wachtte even, maar er kwam geen antwoord. Toen ging hij verder: „Nee, mijn waarde, daar is maar één antwoord op deze vragen: sterilisatie, en als…" Maar hij kwam niet verder, want de buurman sprong op, alsof een wesp hem in zijn achterste had gestoken: „Aha! Daar komt de aap uit de mouw! Heb ik het niet gezegd, jij met die goddeloze denkbeelden!" Maar ook de buurman kwam nu niet verder, want verontwaardigd riep onze vriend: „Goddeloos? Waar staat dat geschreven? Wie zegt mij dat, wie bewijst mij…"

Zo redetwistten ze nog een poos voort. De buurman beweerde dat „iedereen" toch kon begrijpen dat het goddeloos was, en onze vriend kon niet bewijzen dat het niet zo was en vergat dat hij zelf als levend (en beleefd!) bewijs voor het tegendeel daar stond. Toen kwam zijn vrouw hem roepen voor het eten. Gelukkig maar, want beiden waren ineens verhit; ze waren weer op zo'n dood spoor beland. De buurman had het gevoel dat alle „weldenkende mensen" aan zijn kant stonden en dus gelijk had, en onze vriend voelde vaag dat hier inzicht nodig was en geen „bewijs" of meerderheid van stemmen. De stemming was dus niet vruchtbaar om na te gaan of we hier van goddeloos of niet-goddeloos kunnen spreken.

Maar die avond zat hij met zijn vrouw alleen. De kinderen waren in slaap. Het onbevredigende einde van het gesprek had hem niet losgelaten, en hij had het in zichzelf voortgezet. En nu, terwijl ze daar zo rustig

nog even bij elkaar zaten, deed hij het hardop, alsof hij met zijn vrouw sprak, maar meer nog sprak hij met zichzelf. „Wil God ons gezond, of ziekelijk en mismaakt? Zijn daar niet eeuwige wetten in de natuur gelegd, waaraan we ons hebben te onderwerpen? Onderwerpen? Nee, blijmoedig willen we leven naar deze wetmatigheid, luisterend naar het ongeschreven woord, de ongeschreven wet, die in ons spreekt wanneer we ervoor openstaan. Is dat goddeloos?"

Zijn ogen dwaalden naar de verte, hij zag weer dat beeld van de geboortewedloop, het erfgezonde ras, de ruime horizon en de taak waaraan allen zouden werken. Of waren zijn ogen naar binnen gericht, luisterde hij naar de ongeschreven wet in zijn eigen gemoed?

„Het is plicht de voortplanting van het erfzieke te voorkomen en het meerwaardige te vermeerderen," riep hij, zijn gedachten hardop voortzettend. „Hard of niet hard, goddeloos of niet-goddeloos; zijn dat niet alleen maar woorden, woorden waarachter de oude tijd zich nog verschanst? En was het wel hard? Is het niet veeleer wreed, dit kunstmatig behoeden en in stand houden van wat de natuur wil vernietigen en uitroeien? Heilig is het leven."

Het kompas

De vorige avond hoorden we onze vriend, de stamhouder, hardop denken, letterlijk, en het was geen klein vraagstuk dat zijn ziel beroerde. En toch, hij wist er weg mee en hij wist ook zijn weg. Dat laatste nog het best. Hij wist altijd wel waar hij naartoe wilde, maar hij kon het soms zo moeilijk beredeneren en onder woorden brengen. Precies andersom dan de buurman. Die wilde nergens naartoe, die was er al en kon alles zo mooi beredeneren, kant-en-klaar. Dat kon hij niet, maar toch, was hij niet even zeker van zijn zaak? Misschien nog wel zekerder. Hij had het gevoel dat die idealen die hij voor zichzelf zag, zo geweldig waren dat hij er zijn leven voor zou geven. Zo waren ze één met hem geworden; ook zijn vrouw, dat wist hij, al trachtte zij niet onder woorden te brengen zoals hij. Hij wilde altijd weer bewust worden, zich rekenschap geven. Maar als dat nog niet lukte, gaf hem dat geen twijfel, o nee, dat nooit! Want hij „zag" het als het ware voor zich, dat van de nieuwe tijd, aan de ruime horizon, dat wat zijn moeder nog niet zou hebben begrepen. Ja – en daar viel hem de buurman weer te binnen – wat zelfs zij misschien ook „goddeloos" zou hebben genoemd, zijn moeder, die hem op haar wijze de weg tot God had gewezen, de weg die hij nog bewandelde, maar nu in een andere tijd, in de „nieuwe tijd", zoals hij het altijd weer noemde.

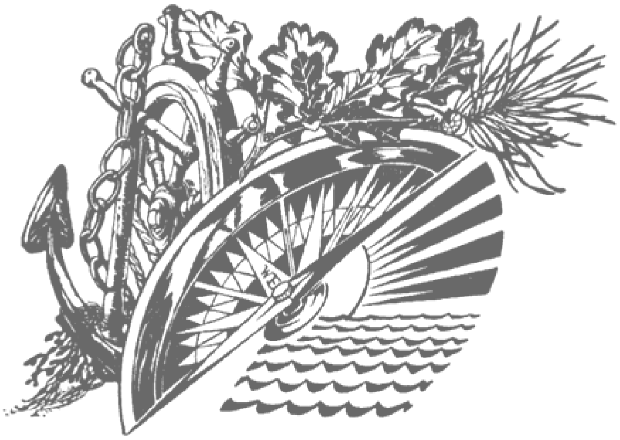

Zo was het ook: het stamhoudertje had van zijn ouders een kompas meegekregen, een wonderlijk instrument dat hem de juiste weg deed gaan, ook in een nieuwe tijd, waar oude woorden hun inhoud verliezen en een vaak onuitgesproken weten zoekt naar vormgeving. Daarom ging hij met vaste schreden door dit leven en deze tijd, al was het niet geleerd, want hij bezat meer dan de dingen die we kunnen aanleren. Hij bezat het kompas dat in al zijn rasgenoten is ingebouwd, maar waar zovelen nog geen acht op slaan, denkend dat de tijd stilstaat, nog niet ziende dat het met volle zeilen het leven van de „nieuwe tijd" ingaat, met koers op „Noordland".

Zo was het stamhoudertje tot stamhouder geworden in de wende van het oude naar het nieuwe; in de tijd waarin het zwakke ten onder gaat en het oude sterft, en zij die op het kompas weten te varen de koers aangeven, naar het woord van de dichter Pindaros:

„Aangeboren aard verleent de hoogste waarde. – Wie slechts leerbare dingen bezit, is een duisterling… en gaat nooit met vaste schreden."
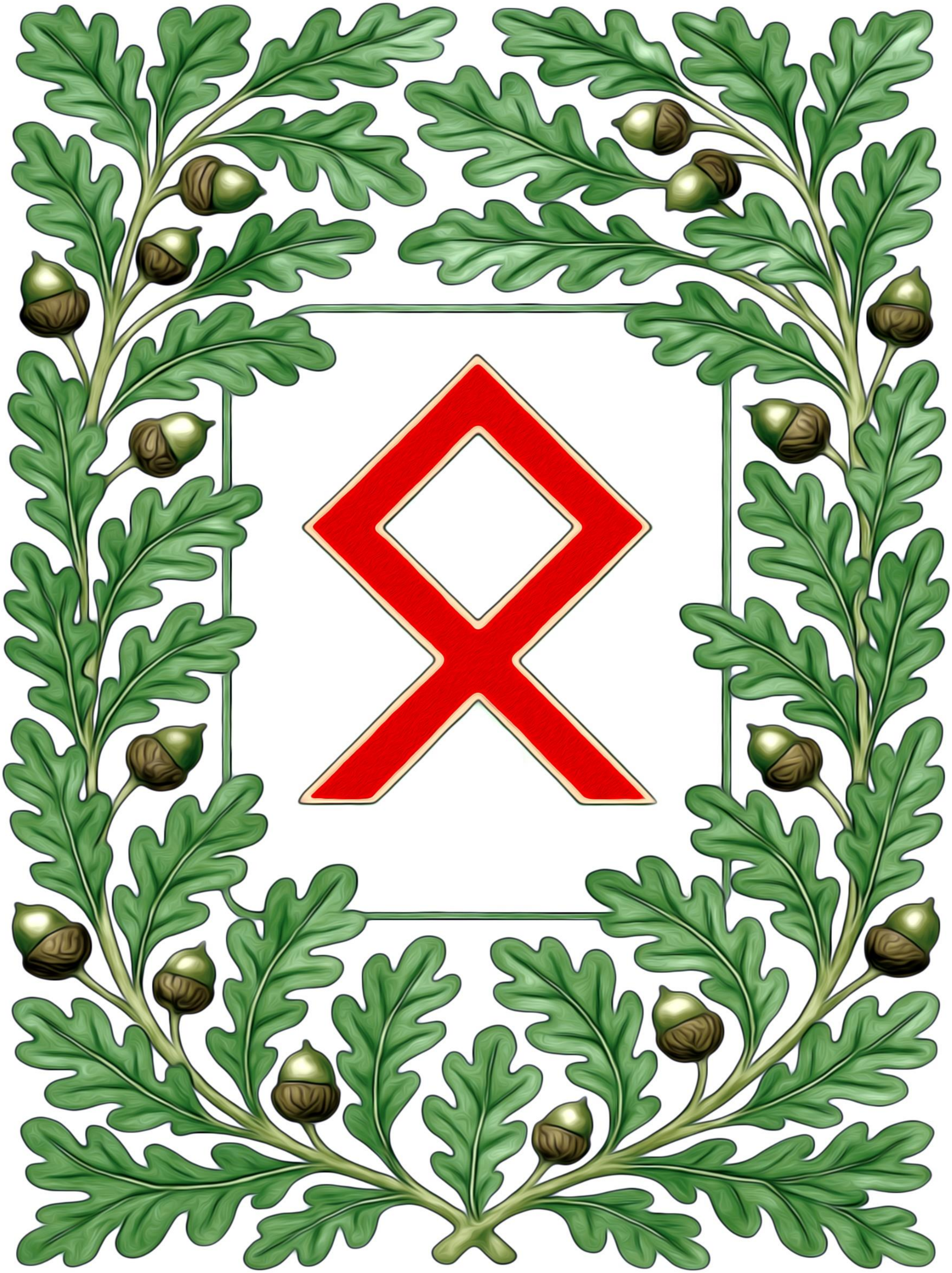
nationaalsocialistische
NaSoBi
bibliotheek